

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук
Кафедра географії та природознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В15 Географічні основи природокористування

Освітня програма Середня освіта (Географія)

Спеціальність 014 Середня освіта

Спеціалізація 014.07 Географія

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри географії та природознавства
Протокол № 1 від “15” вересня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Географічні основи природокористування
Викладач (-і)	Доц. Гілецький Й.Р.
Контактний телефон викладача	+380966071716
Е-mail викладача	yosyp.hiletskyi@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кредити, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Згідно затвердженого розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Географічні основи природокористування» входить до переліку дисциплін вибіркового блоку 2 Географічного спрямування ОП «Середня освіта (Географія)» другого рівня вищої освіти за спеціальністю 014 Середня освіта (Географія). Особливостями курсу є опора на широкий діапазон знань із багатьох географічних дисциплін, системний характер побудови навчального матеріалу. Він дозволяє формувати у студентів розуміння і практику застосування конструктивно-географічних підходів для розробки оптимальних схем природокористування у природно-техногенних геосистемах різного масштабу.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Метою курсу є формування у студентів геоecологічного світогляду, знань про властивості і закономірності розвитку географічного середовища, природних та природно-техногенних геосистем, географічні засади, принципи і нормативи раціонального природокористування, концептуальні засади збалансованого (сталого) розвитку суспільства та оптимізації його взаємодії з природним довкіллям.</p> <p>Студенти повинні Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - основні теоретичні положення, методологічні підходи які лежать в основі оптимізації природокористування; - критерії та прийоми раціонального природокористування, оцінки якості навколишнього середовища; - основні геоecологічні проблеми глобального, регіонального і локального рівня, можливі напрями та варіанти їх вирішення. <p>Уміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - застосовувати методологічні підходи геоecології при аналізі функціонування, динаміки і еволюції географічної середовища; - аналізувати основні геоecологічні проблеми глобального, регіонального і локального рівня, можливі напрями та варіанти їх вирішення; - виконувати геоecологічного оцінку якості навколишнього середовища; - вибирати оптимальні напрями і варіанти природокористування, вирішення геоecологічних проблем на глобальному, регіональному та локальному рівнях. 	
4. Компетентності	
<p>С 1. Здатність і готовність спрямувати дії на розв'язання складних непередбачуваних задач і проблем у науково-дослідній роботі в сферах педагогіки.</p> <p>С 3. Здатність і готовність розробляти моделі та готувати аналітичні звіти про сучасний стан та розвиток географічної освіти рідною та іноземними мовами.</p>	

- С 5.** Вміння спілкуватися із нефахівцями, певні навички викладання, роботи зі ЗМІ.
- С 6.** Дотримання етичних принципів як з погляду професійної чесності, так і з погляду розуміння можливого впливу досягнень з природничих наук на соціальну сферу; здатність цінувати різноманіття та мультикультурність; здатність до критичного мислення, навички обдумування; міцне знання професії на практиці
- С 8.** Володіння філософськими знаннями, теорією та методологією (підходами, принципами і методами) розпізнавання проблеми, виявлення характерних ознак ситуації; застосування цих методів та принципів, аналіз соціальних і природних об'єктів, процесів, ситуацій, проблем, випадків, що розпізнають деформації та встановлюють їх причини. Діагностика поширюється на ситуації, що відображають предмет професійної діяльності, міжнародні проекти, програми.
- С 10.** Здатність аналізувати географічні об'єкти і процеси як природного походження, так і антропогенні, з погляду фундаментальних принципів і знань природничих наук, а також на основі відповідних методів. Здатність розв'язувати педагогічні ситуації та практичні проблеми в професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень педагогіки, психології та окремих методик навчання, проведення досліджень і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов і вимог.
- С 13.** Здатність описати широке коло географічних об'єктів у процесі викладацької діяльності

5. Результати навчання

- Д 6.** Знання основних принципів і положень теоретичної, фізичної, суспільної та конструктивної географії.
- Д 7.** Вміти поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та професійних інтересів.
- Д 8.** Уміння застосовувати знання та розуміння на операційному рівні теоретичної і прикладної географії та суміжних наук (економіки, соціології, психології, тощо), щоб розвинути розуміння міждисциплінарних зв'язків географії, педагогіки, методики викладання географії.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу					
Вид заняття		Загальна кількість годин			
лекції		12			
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18			
самостійна робота		60			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
2	014 Середня освіта (Географія)	1 м	Вибірковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Географічні основи природокористування: предмет вивчення, основні поняття, складові	Лекція 2 год, семінарське 2 год	7, 9	Опрацювати теоретичний матеріал, розв'язати завдання	5	5-й – 6-й тижні навчання

<p>частини природокористування.</p> <p>1. Об'єкт вивчення курсу «Географічні основи природокористування».</p> <p>2. Предмет вивчення курсу.</p> <p>3. Складові частини природокористування.</p>			<p>контрольного тесту з теми (8 год)</p>		
<p>Тема 2. Природокористування і суспільне виробництво.</p> <p>1. Співвідношення понять «природокористування» і «суспільне виробництво».</p> <p>2. Види економічної діяльності і природокористування.</p> <p>3. Галузі і напрями природокористування.</p>	<p>Лекція 2 год, семінарське 2 год</p>	2, 5, 7, 9	<p>Опрацювати теоретичний матеріал, розв'язати завдання контрольного тесту з теми (8 год)</p>	5	7-й – 8-й тижні навчання
<p>Тема 3. Природні ресурси та їх класифікації.</p> <p>1. Природні ресурси та природні умови.</p> <p>2. Класифікація природних ресурсів матеріального виробництва.</p> <p>3. Геосферна класифікація природних ресурсів нематеріального виробництва.</p> <p>4. Класифікація природних ресурсів за ступенем вичерпності.</p>	<p>Лекція 2 год, семінарське 2 год</p>	2, 3, 7, 8	<p>Опрацювати теоретичний матеріал, розв'язати завдання контрольного тесту з теми (8 год)</p>	5	9-й–10-й тижні навчання
<p>Тема 4. Оцінка природних ресурсів території.</p> <p>1. Загальна якісна оцінка природних умов і ресурсів конкретного суспільно-географічного комплексу.</p> <p>2. Поняття «природно-ресурсний потенціал» (ПРП) території.</p>	<p>Лекція 2 год, семінарське 2 год</p>	1, 3, 4, 6	<p>Опрацювати теоретичний матеріал, розв'язати завдання контрольного тесту з теми (8 год)</p>	5	11-й –12-й тижні навчання

3. Методичні підходи до визначення природно-ресурсного потенціалу регіону.					
Тема 5. Інтегральний природно-ресурсний потенціал території та структура природокористування. 1. Підходи до оцінки і використання інтегрального ПРП. 2. Структура інтегрального ПРП та структура природокористування.	Лекція 2 год, семінарське 2 год	1, 2, 3, 6, 9	Опрацювати теоретичний матеріал, розв'язати завдання контрольного тесту з теми, завершити роботу над творчим завданням (8 год)	5	13-й тижні навчання
Тема 6. Етапи господарської діяльності та принципи природокористування. Особливості галузей природокористування 1. Етапи технократичного шляху розвитку людської цивілізації. 2. Сучасні принципи раціонального природокористування. 3. Особливості галузей природокористування. 4. Вивчення питань раціонального природокористування у шкільних курсах географії.	Лекція 2 год, семінарські 8 год	2, 4–6	Опрацювати теоретичний матеріал, розв'язати завдання контрольного тесту з теми, виступити з доповіддю про одну з галузей природокористування (20 год)	25	14-й–16-й тижні навчання

7. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять. Усі студенти мають обов'язково виконати усі контрольні зрізи передбачені навчальною програмою, а також підготувати творчу роботу, та отримати не менше двох оцінок за усний виступ на семінарському занятті. Оцінки за зрізи та виконані творчі завдання виставляються у національній шкалі («відмінно» - 5, «добре» - 4, «задовільно» - 3, «незадовільно» - 2). Вони виставляються у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи або електронному журналі.</p> <p>У кінці семестру виводиться середнє зважене</p>
-----------------------------------	---

	з отриманих оцінок, яке виставляється у 100-бальній шкалі як залікова оцінка із дисципліни.
Вимоги до письмової роботи	У формі письмової самостійної роботи виконується творче завдання, яке передбачає ґрунтовне вивчення однієї з галузей природокористування. За підготовленим матеріалом обов'язковим є виступ з доповіддю на семінарському занятті.
Семінарські заняття	Семінарські заняття вимагають від студентів дотримання певного рівня відповіді, яка передбачає як опору на лекційний матеріал, так і використання рекомендованої літератури та інших додаткових джерел інформації. При оцінюванні відповідей враховується також рівень теоретичної підготовки, розуміння причинно-наслідкових зв'язків, володіння понятійним апаратом.
Умови допуску до підсумкового контролю	Семестровий контроль у формі заліку передбачає, що підсумкова оцінка (у стобальній шкалі) з навчальної дисципліни визначається як сума оцінок за поточний контроль знань. Порядок та система оцінювання передбачається у робочих навчальних програмах дисципліни. Підсумкова залікова оцінка розраховуються та виставляються викладачем і оголошуються студентам на останньому практичному занятті. При семестровому контролі з навчальної дисципліни у вигляді заліку до залікової відомості виставляється підсумкова оцінка за стобальною, національною (“зараховано”, “незараховано”) шкалами та шкалою ЄКТС.

8. Політика курсу

Організація навчального процесу здійснюється на основі кредитно-модульної системи відповідно до вимог Болонського процесу. Зараховуються бали, набрані при поточному оцінюванні, а саме на контрольних зрізах, виступах на семінарському занятті. При цьому обов'язково враховується присутність студента на заняттях та його активність під час практичних робіт. Пропуски чи запізнення на заняття не звільняють від написання тематичних зрізів знань у письмових робіт.

Не допускаються списування та несвоєчасне виконання поставлених завдань для самостійного опрацювання, наявність незадовільних оцінок за 50% і більше навчального матеріалу.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатів навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням: «Положення про запобігання академічному плагіату у

ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”»
https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/02/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7-%E2%84%96627_27.09.2018.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

В Університеті діють морально-етичні принципи та правила поведінки викладачів і студентів, яких слід дотримуватися у своїй діяльності, прописані в Кодексі честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
<https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2021/02/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81.FR12.pdf>

Політика щодо перескладання змістових модулів та оскарження оцінювання

Ліквідація академічної заборгованості, перескладання змістових модулів та оскарження результатів оцінювання проводиться згідно порядку прописаного в «Порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника” (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019)»
<https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasyliia-Stefanyka.pdf>

Участь в опитуванні (анкетуванні)

По завершенні вивчення курсу здобувачі вищої освіти мають можливість пройти опитування у системі Центру дистанційного навчання та моніторингу освітньої діяльності <https://d-learn.pnu.edu.ua/> щодо удосконалення якості навчання. Анкета носить анонімний характер і включає 10 запитань, відповіді на них будуть використовуватися лише в узагальненому вигляді.

Заповнення анкет є важливою складовою навчальної активності студентів, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати їх пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

9. Рекомендована література

1. Гавриленко О. П. Геоекологія і природокористування. К. 2018. 393.
2. Гілецький Йосип. Галузева структура природокористування та підходи до її аналізу на прикладі гірських регіонів. : , , 2015. 32. С. 186–196.
3. Гілецький Й. Р., Тимофійчук Н. М. Оцінка питомої ваги природних ресурсів у структурі природо-ресурсного потенціал території на прикладі Верховинського та Путильського адміністративних районів. : . 47. , 2019. С. 58–68.
4. Дронова О. Л., Запотоцький С. П. Сучасне природокористування: суспільно-географічний контекст : Навчально-методичний посібник. Київ, 2018. 214 с.
5. Економіка довкілля і природних ресурсів: навчальний посібник / за заг. ред. П. Т. Бубенка; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків: ХНУМГ, 2014. – 280 с.
6. Караїм О. А. Оптимізація природокористування : конспект лекцій. Луцьк : Вежа-Друк. 2018. 116 с.
7. Петлін В. М. Організація та організованість природних територіальних систем : монографія. Луцьк : Вид. центр СНУ ім. Л. Українки, Простір - М, 2020. 1036 с.
8. Реймерс Н.Ф. Природопользование: словарь-справочник. – М.: Мысль, 1990. – 639

с.

9. Руденко В. П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. У 3-х част.: підручник. Чернівці : 2010. 552 с. 358.

10. Сафранов Т.А., Губанова О.Р., Лукашов Д.В. Еколого-економічні основи природокористування навчальний посібник / Т.А. Сафранов, О.Р. Губанова, Д.В. Лукашов. - Львів «Новий Світ-2000», 2020. 350 с.

11. Топчиев А.Г. Геоэкология: географические основы природопользования. – Одесса: Астропринт, 1996. – 392 с.

12. Туниця Т. Ю. Збалансоване природокористування: національний і міжнародний контекст. К.: Знання, 2006. 300 с.

13. Шищенко П. Г., Гавриленко О. П. Геоэкология: терминологично-тлумачний словник. Київ: ПП «Дірект лайн», 2016. 412 с.

14. Шищенко П.Г. Конструктивно-географічні основи раціонального природокористування: підручник / П.Г. Шищенко, О.П. Гавриленко. – К.: ДП «Прінт Сервіс», 2015. – 395 с.

Викладач

Й.Р. Гілецький